

N:o 167.

*Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen angående
ändrad lydelse af § 27 mom. 1 värnpliktslagen; gifven
Stockholms slott den 9 april 1908.*

Under åberopande af närlagda utdrag af statsrådsprotokollet öfver landtförsvarsärenden denna dag, vill Kungl. Maj:t härmed föreslå Riksdagen att antaga en så lydande

Lag

om ändrad lydelse af § 27 mom. 1 värnpliktslagen.

Härigenom förordnas, att § 27 mom. 1 värnpliktslagen skall erhålla följande förändrade lydelse:

§ 27.

1. Värnpliktig är, sedan han blifvit inskrifven, skyldig att för sin utbildning tjänstgöra under fredstid i det antal dagar, som här nedan angifves, nämligen:

a) vid *fotfolket, positionsartilleriet, fästningsartilleriet, fästningsingenjörtrupperna och trängen* i sammanlagdt tvåhundrafyrtio dagar, hvilken tjänstgöring, på sätt Konungen närmare förordnar, skall fullgöras:

med en första tjänstgöring (rekrytskola) om etthundrafemtio dagar under andra året samt

med en repetitions-(regements-) öfning om trettio dagar under hvar och ett af andra, tredje och fjärde åren;

b) vid *rytteriet, fältartilleriet samt fältingenjör- och fälttelegraftrupperna* i sammanlagdt trehundraextiofem dagar, hvilken tjänstgöring, på sätt Konungen närmare förordnar, skall fullgöras:

med en första tjänstgöring (rekrytskola) om tvåhundraåttio dagar, som tager sin början under första året, samt

med en repetitions-(regements-)öfning om fyrtyotvå dagar under hvar och ett af andra och tredje åren;

c) vid *flottan* i sammanlagdt trehundra dagar, hvilken tjänstgöring, på sätt Konungen närmare förordnar, skall fullgöras:

af de i § 25 mom. 1 a) nämnda värnpliktiga äfvensom af andra å sjömanshus inskrifna värnpliktiga till det antal Konungen bestämmer i en följd under första och andra året eller, där Konungen till följd af särskilda omständigheter pröfvar nödigt, under allenast andra året,

af dem, som utan att tillhöra sjömanshus jämlikt § 25 mom. 1 b) tilldelats flottan och som därvid inskrifvits till sjötjänst, jämväl i en följd under andra året eller, där Konungen, till följd af särskilda omständigheter pröfvar nödigt, med en första tjänstgöring om tvåhundra dagar under första eller andra eller under första och andra året samt med en repetitionsöfning om etthundra dagar under fjärde året;

af till fästningstjänst inskrifna värnpliktiga med en första tjänstgöring om tvåhundrafemtioåtta dagar, som tager sin början under första eller andra året, och med en repetitionsöfning om fyrtyotvå dagar under fjärde året samt

af flottans öfriga värnpliktiga med en första tjänstgöring om tvåhundra dagar under första eller andra eller under första och andra året samt med en repetitionsöfning om etthundra dagar under fjärde året.

Värnpliktig, uttagen till trängen i förvaltningstjänst eller egentlig sjukvårdstjänst, till stationstjänst vid flottan eller till särskild befattning vid hären eller flottan, så ock värnpliktig, som för utbildning vid Gottlands infanteriregemente uttagits från annat regementes inskrifningsområde, må, på sätt Konungen finner godt förordna, fullgöra honom åliggande tjänstgöring i en följd.

Värnpliktig, som aflagt medicine kandidatexamen och fullgjort omedelbart därefter följande föreskrifven propedeutisk tjänstgöring vid universitetsklinikerna, äfvensom värnpliktig, hvilken aflagt tandläkarexamen, må, på sätt Konungen förordnar, fullgöra två eller flera repetitionsöfningar i en följd.

Repetitionsöfning må icke, där ej Konungen finner nödigt att för särskilda fall annorlunda förordna, äga rum

vid de inom Gäfleborgs, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län förlagda fotfolksregementen under tiden från och med den 11 juli till och med den 31 augusti samt

vid öfriga fotfolksregementen, med undantag af de för sjöfästningarna afsedda, under tiden från och med den 11 juli till och med den 9 september.

De till ärendet hörande handlingar skola Riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas; och Kungl. Maj:t förblifver Riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

O. B. Malm.

*Utdrag af protokollet öfver landtförsvarsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den
9 april 1908.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern LINDMAN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena TROLLE,
Statsråden: ALBERT PETERSSON,
ALFRED PETERSSON,
HEDERSTIERNA,
HAMMARSKJÖLD,
Roos,
SWARTZ,
grefve HAMILTON,
grefve EHRENSVÄRD,
MALM.

Efter gemensam beredning inom landt- och sjöförsvarsdepartementen yttrade chefen för förstnämnda departement, statsrådet Malm:

»Uti skrifvelse den 4 februari 1907 till dåvarande statsrådet och chefen för sjöförsvarsdepartementet framhöll chefen för flottans stab, att vissa ändringar af § 27 värnpliktslagen vore af behovet i hög grad påkallade för ett rationellt ordnande af beväringens vid flottan öfningar, sedan tiden för desamma blifvit utsträckt till 300 dagar.

Enligt nu gällande lydelse af nämnda § skulle efter öfvergångstidens slut tjänstgöringen för värnpliktiga, som inskrifvits i flottan i allmän tjänst, fullgöras i en följd med början under andra året och för flottans öfriga värnpliktiga, inskrifna i annan tjänst än fästningstjänst, med en första tjänstgöring om 200 dagar, hvilken skulle såväl börja som sluta under andra året, samt med en repetitionsöfning under fjärde

året, med det undantag, att till stationstjänst uttagen värnpliktig finge, på sätt Konungen finne godt förordna, fullgöra honom åliggande tjänstgöring i en följd.

I det utlåtande och förslag i fråga om utsträckning af beväringens öfningstid under fredstid, som chefen för flottans stab afgifvit den 31 oktober 1900, hade föreslagits, att i allmän tjänst inskrifna värnpliktiga skulle fullgöra sin tjänstgöring i en följd med början under andra året; för flottans öfriga värnpliktiga, inskrifna i annan tjänst än fästningstjänst, skulle första tjänstgöringen taga sin början under andra året med rätt likväl för Konungen, att äfven i detta fall, hvad beträffade de till stationstjänst uttagna, göra vissa ändringar i sättet för deras tjänstgöring. Genom detta förslag afsågs å ena sidan att befrämja flottans krigsberedskap med afseende å bemanningen, samt å den andra att möjliggöra en tillfredsställande utbildning af de värnpliktiga, på samma gång som en för flottans eskaderöfningar tillräcklig personaltillgång därigenom skulle beredas. Förslaget förutsatte emellertid en tjänstgöringstid för beväringen af ett år, hvarigenom flottans krigsberedskap kunde tillgodoses. Med stöd af då föreliggande statistiska uppgifter förutsattes jämväl, att bemanningsbehovvet vid tidpunkten för eskaderöfningarna skulle kräfva, att på en gång vore inkallade värnpliktiga dels *i allmän tjänst*, dels *i sjötjänst* under första tjänstgöring och dels i sjötjänst under repetitionsöfning.

Med en tjänstgöringstid för de värnpliktiga af blott 300 dagar, ställde sig förhållandet emellertid väsentligen annorlunda. Därtill komme, att antalet värnpliktiga i allmän tjänst nu visat sig uppgå till omkring det dubbla mot hvad i det 1900 afgifna förslaget beräknades. I följd häraf vore det ej endast obehöfligt utan fullkomligt olämpligt att, såsom tanken förut varit, under tiden för eskaderöfningarna hafva inne i tjänstgöring, förutom värnpliktiga i allmän tjänst, värnpliktiga i sjötjänst tillhörande två kategorier, nämligen både dem, som fullgjorde sin första tjänstgöring, och dem, som genomginge repetitionsöfning.

Erfarenheten hade äfven gifvit vid handen, att den tid, som med nuvarande bestämmelser kunde disponeras för rekrytutbildning och förberedande öfningar för de till allmän tjänst vid flottan uttagna värnpliktiga, vore allt för kort. Då nämligen dessa värnpliktiga ej finge inkallas förrän efter årsskiftet, och tiden för tjänstgöringens början ej ansetts böra bestämmas tidigare än den 8 januari, samt å andra sidan skjut- och signal- m. fl. skolor ombord borde taga sin början så tidigt på våren som klimatet tillåte, hvilket plögade vara omkring midten af april, blefve följden, att för rekrytutbildning och förberedande öfningar

ej kunde erhållas längre tid än omkring 3 månader. Om däremot nu ifrågavarande värnpliktiga kunde inkallas under senare delen af första året, skulle de före början af nyssnämnda skolor hinna bibringas en förberedande utbildning, som satte dem i stånd att i vida högre grad, än för närvarande vore fallet, tillgodogöra sig den fortsatta utbildningen vid skolorna ombord.

Vidare skulle enligt nu gällande lag första tjänstgöringen för de till sjötjänst uttagna värnpliktiga från och med 1908 fullgöras under ber 1900 föreslagit, taga sin början under nämnda år.

andra året i stället för att, såsom chefen för flottans stab den 31 okto-

ifrågavarande bestämmelser i § 27 mom. 1 c) värnpliktslagen vore olämpliga för planläggandet af flottans öfningar. Hvarken med afseende å krigsberedskap eller personalutbildning kunde en tillfredsställande kombination under nu rådande förhållanden på annat sätt åvägbringas, än att de i allmän tjänst inskrifna värnpliktiga inkallades till tjänstgöring först på hösten under andra året. En sådan åtgärd skulle emellertid för dessa beväringmän sannolikt blifva ganska ofördelaktig, på samma gång som därigenom deras utbildning och häraf följande användbarhet i händelse af mobilisering allt för länge blefve fördröjd.

Ifrågavarande olägenheter skulle emellertid — så långt sig göra läte utan ett förlängande af tjänstgöringstiden — kunna väsentligt minskas genom att lydelsen af nämnda moment ändrades därhän, att ofvan omförmälda tjänstgöring i en följd och första tjänstgöring finge taga sin början under första *eller* andra året. Ehuru det måhända skulle kunna anses tillfyllest, att denna frihet i valet af tidpunkt för tjänstgöringens början blott utsträcktes till endera af de båda olika slagen af tjänster, allmän tjänst eller sjötjänst, vore det dock önskvärdt, att § 27 mom. 1 c) värnpliktslagen i nämnda afseende formulerades i nyss angifna riktning.

Vid bedömandet af innebörden för de värnpliktiga af en ändring af värnpliktslagen i ofvannämnda syfte borde uppmärksammas, att det för den enskilde, hvilken ej af en eller annan anledning sökte uppskof med fullgörandet af sin värnplikt, i allmänhet vore fördelaktigt att få denna sin tjänstgöring avslutad så snart som möjligt. Då det äfven för flottan vore en fördel, att de värnpliktiga, för att vid behof vara användbara vid försvaret, snarast möjligt efter inskrifningen erhöles sin utbildning, syntes i det föreslagna medgifvandet icke ligga någon fara för, att de värnpliktigas tjänstgöring skulle fördröjas, utan komme

densamma med all säkerhet att taga sin början under antingen senare hälften af första eller början af andra året, men, för så vidt nu kunde bedömas, aldrig så sent på detta år, att med nuvarande öfningstid tjänstgöringen för dem, som i rätt tid inställde sig, ginge in på tredje året. Den föreslagna förändringen innebure sålunda en fördel äfven för de värnpliktiga.

I samband härmed stode frågan om repetitionsöfning för de i sjötjänst inskrifna värnpliktiga. Orsakerna till att dessa år 1900 föreslogos erhålla sin vapenöfning fördelad på en första tjänstgöring och en repetitionsöfning vore, dels, såsom förut anförts, önskvärdheten däraf, att under flottans eskaderöfningar skulle kunna påräknas ett tillräckligt antal värnpliktiga, dels den fördel ur utbildningssynpunkt, som en sådan fördelning af tiden ansågs innebära. Det hade redan framhållits, hurusom det första af dessa skäl i och med ökningen af det år 1900 beräknade antalet värnpliktiga i allmän tjänst ej längre ägde giltighet. Såväl för vidmakthållande af flottans krigsberedskap som för att bereda de värnpliktiga största möjliga tillfälle till öfning ombord å fartyg komme på den grund de värnpliktiga, som skulle genomgå repetitionsöfning, att få inrycka först, sedan de, som samma år fullgjorde sin första tjänstgöring, avslutat densamma och uttryckt. Då det emellertid under de år, den nu gällande värnpliktslagen tillämpats, visat sig, att fördelarna af utbildningstidens uppdelande på två tjänstgöringar icke, hvad flottan beträffade, vore så stora, som de år 1900 antagits skola blifva, och då det för de värnpliktiga gifvetvis blefve en fördel att få fullgöra sin tjänstgöring i en följd, vore en ändring af värnpliktslagen i syfte att kunna anordna tjänstgöringen för de till sjötjänst inskrifna värnpliktiga i en följd högligen önskvärd.

På grund af vanskligheten att nu kunna beräkna det bemanningsbehof, som i framtiden kunde komma att uppstå för flottans öfningar under olika delar af året, läte det sig dock icke för närvarande med visshet afgöra, huruvida repetitionsöfningen för ifrågavarande värnpliktiga borde definitivt borttagas, eller huruvida — synnerligast om genom framtida utsträckning af tjänstgöringstiden krigsberedskapen ändock blefve tillgodosedd — möjlighet till anordnande af sådan borde bibehållas. På grund häraf borde § 27 mom. 1 värnpliktslagen ändras endast därhän, att, med bibehållande af nu föreskrifven repetitionsöfning, värnpliktig, som vore uttagen till sjötjänst vid flottan, skulle i likhet med den, som vore uttagen till stationstjänst, på sätt Konungen funne godt förordna, fullgöra honom åliggande tjänstgöring i en följd.

Chefen för flottans stab hemställde alltså att § 27 värnpliktslagen måtte erhålla följande förändrade lydelse:

§ 27.

- »1. — — — — —
- a) — — — — —
- b) — — — — —:
- c) vid *flottan* i sammanlagdt trehundra dagar, hvilken tjänstgöring, på sätt Konungen närmare förordnar, skall fullgöras:
 af de i § 25 mom. 1 a) nämnda värnpliktiga äfvensom af andra å sjömanshus inskrifne värnpliktiga till det antal Konungen bestämmer i en följd med början under *första eller* andra året,
 af till fästningstjänst — — — — —
 — — — under fjärde året, samt
 af flottans öfrige värnpliktige med en första tjänstgöring om tvåhundra dagar, som *tager sin början* under *första eller* andra året samt med en repetitionsöfning om etthundra dagar under fjärde året.
- Värnpliktig, uttagen till trängen i förvaltningstjänst eller egentlig sjukvårdstjänst, till *sjötjänst eller* stationstjänst vid flottan eller till särskild befattning vid hären eller flottan, så ock värnpliktig, som för utbildning vid Gottlands infanteriregemente uttagits från annat regementes inskrifningsområde, må, på sätt Konungen finner godt förordna, fullgöra honom åliggande tjänstgöring i en följd.
 Värnpliktig, som aflagt — — — — —
 — — — till och med den 9 september.»

För att närmare belysa det sätt, hvarpå chefen för flottans stab tänkt sig tjänstgöringen af de värnpliktige i allmän tjänst och sjötjänst vid flottan ordnad, hade han låtit upprätta följande grafiska tabell:

December	November	Oktober	September	Augusti	Juli	Juni	Maj	April	Mars	Februari	Januari	December	November
Allmän tjänst													
300 dagar													
(1:a året)													
300 dagar													
(2:a året)													
300 dagar													
(1:a året)													
Sjötjänst													
300 dagar													
(2:a året)													
300 dagar													
(2:a året)													

Genom nådigt bref den 24 januari innevarande år anmodade Eders Kungl. Maj:t 1907 års försvarskommitté att öfver chefens för flottans stab nu omförmälda framställning afgifva underdånigt yttrande. Kommittén, som enligt skrifvelse den 14 sistlidne februari ansett sig böra i hufvudsak tillstyrka förslaget, har emellertid funnit anledning att däremot framställa följande erinringar.

Då af chefens för flottans stab motivering framginge, att tjänstgöringstiden för de i § 25 mom. 1 a) nämnda värnpliktige äfvensom för andra å sjömanshus inskrifna värnpliktiga vore afsedd att i regel fullgöras med början under första året och afslutning under andra året, syntes det kommittén, som om nämnda förhållande borde af lagens lydelse tydligt angifvas och senare förläggning af tjänstgöringstiden upptagas endast såsom ett af särskilda omständigheter påkalladt undantag. Förutom att en ändring härutinnan icke saknade betydelse ur formell synpunkt, skulle därigenom vinnas äfven den påtagliga fördelen för de värnpliktiga, att dessa kunde med större visshet på förhand beräkna tiden, då de skulle tagas i anspråk för tjänstgöringens fullgörande. Då vidare med den af chefen för flottans stab föreslagna lydelsen möjlighet inrymdes att utsträcka tjänstgöringen in på tredje året, men en sådan utsträckning, som för de värnpliktiga i allmänhet kunde antagas innebära större olägenhet än en tidigare tjänstgöring, icke syntes vara afsedd eller behöflig, ansåge kommittén, att stadgandet borde så formuleras, att denna möjlighet blefve helt och hållet utesluten.

Hvad beträffade de värnpliktiga, som jämlikt § 25 mom. 1 b) tilldelats flottan och inskrifvits till sjötjänst, borde, enligt hvad som framginge af chefens för flottans stab framställning i ämnet, äfven deras tjänstgöring i regel fullgöras i en följd och endast undantagsvis uppdelas på två tjänstgöringsperioder. Vid sådant förhållande syntes i öfverensstämmelse med hvad ofvan framhållits äfven åt detta böra gifvas uttryck uti lagens formulering, så att ett särskildt stadgande i sådan riktning meddelades rörande denna kategori, hvilket ock syntes vara så mycket mera önskligt, som dithörande värnpliktiga utgjorde större delen af »flottans öfriga värnpliktiga». Af liknande skäl, som angående i § 25 mom. 1 a) nämnda värnpliktiga blifvit angifna, borde härvid uttryckligen bestämmas, att tjänstgöringen, då den fullgjordes i en följd, skulle förläggas till andra året liksom äfven stadgandet i fråga om tjänstgöringens uppdelande på två perioder borde erhålla sådan lydelse, att den första tjänstgöringen icke kunde utsträckas in på tredje året.

Emot den af chefen för flottans stab föreslagna bestämmelsen om »flottans öfriga värnpliktiga» hade kommittén intet annat att erinra, än

att den, i likhet med hvad kommittén för motsvarande fall ofvan föreslagit, borde så affattas, att tjänstgöringen icke kunde utsträckas inpå tredje året.

Därest hvad försvarskommittén föreslagit om särskildt stadgande rörande de till sjötjänst inskrifna värnpliktiga blefve godkändt, följde häraf att det uti värnpliktslagen § 27 mom. 1 c) meddelade stadgandet om fullgörande i en följd af tjänstgöringen för värnpliktig uttagen till trängen i förvaltningstjänst eller egentlig sjukvårdstjänst m. fl. borde bibehållas oförändradt.

Slutligen ville kommittén framhålla, att de ifrågasatta ändringarna i värnpliktslagen synts kommittén bereda möjlighet såväl att i afsevärd grad främja flottans krigsberedskap hvad beträffade personalen som ock att på ett mera tillfredsställande sätt, än hvad värnpliktslagens hittills gällande bestämmelser medgäfvit, ordna flottans öfningar och de värnpliktigas utbildning. Samtliga ändringar syntes därjämte komma att lända de värnpliktiga till fördel.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt, hemställde försvarskommittén, att § 27 värnpliktslagen måtte uti nu ifrågavarande delar erhålla följande förändrade lydelse:

§ 27.

- »1. — — — — —
 a) — — — — —
 b) — — — — —

c) vid *flottan* i sammanlagdt trehundra dagar, hvilken tjänstgöring på sätt Konungen närmare förordnar, skall fullgöras:

af de i § 25 mom. 1 a) nämnda värnpliktiga, äfvensom af andra å sjömanshus inskrifna värnpliktiga till det antal Konungen bestämmer i en följd under första och andra året eller, där Konungen till följd af särskilda omständigheter pröfvar nödigt, under allenast andra året,

af dem, som utan att tillhöra sjömanshus jämlikt § 25 mom. 1 b) tilldelats flottan och som därvid inskrifvits till sjötjänst, jämväl i en följd under andra året eller, där Konungen till följd af särskilda omständigheter pröfvar nödigt, med en första tjänstgöring om tvåhundra dagar under första eller andra eller under första och andra året samt med en repetitionsöfning om etthundra dagar under fjärde året,

af till fästningstjänst — — — — — under fjärde året, samt

af flottans öfrige värnpliktige med en första tjänstgöring om tvåhundra dagar under första eller andra eller under första och andra året samt med en repetitionsöfning om etthundra dagar under fjärde året.

Värnpliktig, uttagen till trängen i förvaltningstjänst eller egentlig sjukvårdstjänst, till stationstjänst vid flottan eller till särskild befattning vid hären eller flottan, så ock värnpliktig, som för utbildning vid Gottlands infanteriregemente uttagits från annat regementes inskrifningsområde, må, på sätt Konungen finner godt förordna, fullgöra honom åliggande tjänstgöring i en följd.

Värnpliktig, som aflagt — — — — till och med den 9 september.»

Såväl chefen för flottans stab eller — såsom den numera benämnes — marinstaben som ock chefen för generalstaben hafva förklarar sig icke hafva något att erinra mot kommitténs förslag.

Såsom af det föregående framgår, är det hufvudsakligen i två hänseenden, som en ändring af 27 § värnpliktslagen, såvidt angår flottan, är önskvärd, nämligen dels i fråga om tiden för sådana värnpliktigas inryckning, hvilka omnämnas i 27 § 1 mom. c) första stycket och hvilka, enligt 30 § inskrifningsförordningen, utgöras af de till allmän tjänst i flottan inskrifna, och dels i fråga om den ovillkorliga skyldigheten att uppdelat tjänstgöringen för öfriga värnpliktiga, som icke äro uttagna till fästnings- eller stationstjänst — d. v. s. de enligt nyssnämnda paragraf i inskrifningsförordningen till sjötjänst inskrifna — i en första tjänstgöring och en repetitionsöfning.

Hvad nu först angår inryckningstiden för förstnämnda värnpliktiga, är för närvarande stadgadt, att tjänstgöringen skall fullgöras i en följd med början under andra året; och plägar denna tjänstgöring börja omkring den 8 januari. Med en tjänstgöringstid af 300 dagar skulle tjänstgöringen alltså pågå till början af november. Två olägenheter äro härmed förenade. Då de ombord anordnade skolorna — skjut-, signal- m. fl. skolor — taga sin början i medlet af april och ifrågasvarande värnpliktiga böra deltaga i dessa skolor, blir, såsom chefen för marinstaben framhållit, den tid, som därförut kan användas å rekrytutbildningen och förberedande öfningar, allt för kort för att något fullt tillfredsställande resultat därpå skulle vinnas. Vidare skulle med nu gällande stadganden tjänstgöringen komma att pågå under omkring en och en half månad efter det eskaderöfningarna i slutet af september afslutats; och då under denna tid skolorna i land redan börjat sina arbeten, och ett betydande antal såväl befäl som manskap skall däri deltaga, möter det gifvetvis stora svårigheter att för ett så stort antal

Departements-
chefens ytt-
rande.

värnpliktiga som de i allmän tjänst inskrifva under denna tid anordna tjänstgöring ombord å fartyg. Om åter, såsom chefen för marinstaben föreslagit och som närmare framgår af den genom hans försorg upprättade grafiska framställningen, ifrågavarande tjänstgöring toge sin början i medlet af november första året och således komme att sluta i medlet af september andra året, undanröjdes båda nyssnämnda olägenheter, i det dels tiden för rekrytutbildningen blefve fullt tillräcklig, dels tjänstgöringen icke skulle pågå efter eskaderöfningarna, hvilkas avslutande redan i medlet af september utan större olägenhet kunde äga rum.

Hvad angår de ovillkorliga repetitionsöfningarna för ofvannämnde, till sjötjänst inskrifne värnpliktiga, utgick man, då förslaget därom uppgjordes, — på sätt chefen för marinstaben ock erinrat — från den förutsättningen, att det för att erhålla erforderlig bemanning af fartygen under eskaderöfningarna vore nödvändigt att taga i anspråk dels de i allmän tjänst inkallade värnpliktiga och dels de i sjötjänst inkallade, af dessa sistnämnda såväl de, som hade att fullgöra första tjänstgöringen, som de, hvilka skulle fullgöra repetitionsöfningen. Då emellertid antalet af de i allmän tjänst inkallade visat sig i så väsentlig grad öfverstiga det beräknade, att dessa jämte de i sjötjänst inkallade, som hafva att fullgöra första tjänstgöringen, äro fullt tillräckliga för att tillfredsställa bemanningsbehovet under eskaderöfningarna, är det så långt ifrån, att repetitionsöfningens förläggande till tiden för eskaderöfningarna är behöfligt, att sådant tvärtom vore i högsta grad olämpligt, all den stund för ifrågavarande värnpliktiga då skulle saknas användning ombord å fartyg. Att förlägga repetitionsöfningarna till tiden efter eskaderöfningarnas avslutande är icke heller lämpligt, då, såsom nyss erinrats, befäl och manskap under nämnda tid äro i stor utsträckning upptagna af arbete i skolor i land, hvilket jämväl gäller för tiden april—juni, då de ombord anordnade skolorna äro i verksamhet. Årets första månader lämpa sig gifvetvis icke för öfningar till sjöss i någon större utsträckning.

Enligt chefens för marinstaben i den grafiska framställningen angifna förslag skulle de i sjötjänst inkallade fullgöra sin tjänstgöring i en följd under andra året från medlet af februari till medlet af december. Af denna tid skulle första delen till början af juli användas till rekrytutbildning och förberedande öfningar, tiden mellan början af juli och medlet af september till deltagande i eskaderöfningarna och återstoden till undervisning i ombord anordnade, jämväl för en mindre del af stammen afsedda skolor. Det skulle visserligen kunna sägas, att det vore lämpligare, om skolundervisningen kunde för dessa värnplik-

tiga afslutas före eskaderöfningarna, men den olägenhet, som må kunna anses i detta hänseende vara förenad med den föreslagna anordningen, uppväges dock mer än väl af den väsentliga fördel, anordningen medför därutinnan, att under mellantiden mellan i allmän tjänst inkallade värnpliktigas utryckning i medlet af september och inryckning i medlet af november tillgång i händelse af mobilisering finnes till en årgång rekrytutbildade, i sjötjänst inskrifna värnpliktiga. På sådant sätt blir flottans krigsberedskap tillgodosedd under hela året.

Möjlighet för Eders Kungl. Maj:t att förordna om uppdelning af tjänstgöring i en första tjänstgöring och en repetitionsöfning torde dock böra bibehållas, då ändrade förhållanden eller omständigheterna i öfrigt kunna tänkas göra en sådan anordning lämplig, vare sig beträffande alla eller en del af nu ifrågavarande värnpliktiga.

Ändring i nu angifna riktning i 27 § värnpliktslagen torde äfven vara förmånlig för de värnpliktiga själfva, då det i allmänhet måste för dem anses fördelaktigare att få fullgöra sin tjänstgöring i en följd än under olika tidsperioder. De af försvarskommittén föreslagna smärre ändringar i chefens för marinstaben ursprungliga förslag torde, på samma gång de tillförsäkra de värnpliktiga en viss trygghet i afseende å tiden för deras tjänstgöring, vara fullt tillfredsställande ur det allmännas synpunkt, hvadan intet lär vara att erinra, mot antagande af det utaf kommittén framlagda förslaget.

På grund af hvad jag sålunda anfört, får jag i underdånighet hemställa, det Eders Kungl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen att antaga en så lydande

Lag

om ändrad lydelse af § 27 mom. 1 värnpliktslagen.

Häri genom förordnas, att § 27 mom. 1 värnpliktslagen skall erhålla följande förändrade lydelse:

§ 27.

1. Värnpliktig är, sedan han blifvit inskrifven, skyldig att för sin utbildning tjänstgöra under fredstid i det antal dagar, som här nedan angifves nämligen:

a) vid *fotfolket, positionsartilleriet, fästningsartilleriet, fästningsingenjörtrupperna och trängen* i sammanlagdt tvåhundrafyrtio dagar, hvilken tjänstgöring, på sätt Konungen närmare förordnar, skall fullgöras:

med en första tjänstgöring (rekrytskola) om etthundrafemtio dagar under andra året samt

med en repetitions-(regements-)öfning om trettio dagar under hvart och ett af andra, tredje och fjärde åren;

b) vid *rytteriet, fältartilleriet samt fältingenjör- och fälttelegraftrupperna* i sammanlagdt trehundra sextiofem dagar, hvilken tjänstgöring, på sätt Konungen närmare förordnar, skall fullgöras:

med en första tjänstgöring (rekrytskola) om tvåhundraåttioen dagar, som tager sin början under första året, samt

med en repetitions-(regements-)öfning om fyrtyotvå dagar under hvart och ett af andra och tredje åren;

c) vid *flottan* i sammanlagdt trehundra dagar, hvilken tjänstgöring, på sätt Konungen närmare förordnar, skall fullgöras:

af de i § 25 mom. 1 a) nämnda värnpliktiga äfvensom af andra å sjömanshus inskrifna värnpliktiga till det antal Konungen bestämmer i en följd *under första och andra året eller, där Konungen till följd af särskilda omständigheter pröfvar nödigt, under allenast andra året,*

af dem, som utan att tillhöra sjömanshus jämlikt § 25 mom. 1 b) tilldelats flottan och som därvid inskrifvits till sjötjänst, jämväl i en följd under andra året eller, där Konungen till följd af särskilda omständigheter pröfvar nödigt, med en första tjänstgöring om tvåhundra dagar under första eller andra eller under första och andra året samt med en repetitionsöfning om etthundra dagar under fjärde året;

af till fästningstjänst inskrifna värnpliktiga med en första tjänstgöring om tvåhundrafemtioåtta dagar, som tager sin början under första eller andra året, och med en repetitionsöfning om fyrtyotvå dagar under fjärde året samt

af flottans öfriga värnpliktiga med en första tjänstgöring om tvåhundra dagar *under första eller andra eller under första och andra året* samt med en repetitionsöfning om etthundra dagar under fjärde året.

Värnpliktig, uttagen till trängen i förvaltningstjänst eller egentlig sjukvårdstjänst, till stationstjänst vid flottan eller till särskild befattning vid hären eller flottan, så ock värnpliktig, som för utbildning vid Gottlands infanteriregemente uttagits från annat regementes inskrifningsområde, må, på sätt Konungen finner godt förordna, fullgöra honom åliggande tjänstgöring i en följd.

Värnpliktig, som aflagt medicine kandidatexamen och fullgjort omedelbart därefter följande föreskrifven propedeutisk tjänstgöring vid universitetsklinikerna, äfvensom värnpliktig, hvilken aflagt tandläkar-examen, må, på sätt Konungen förordnar, fullgöra två eller flera repetitionsöfningar i en följd.

Repetitionsöfning må icke, där ej Konungen finner nödigt att för särskilda fall annorlunda förordna, äga rum

vid de inom Gäfleborgs, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län förlagda fotfolksregementen under tiden från och med den 11 juli till och med den 31 augusti samt

vid öfriga fotfolksregementen med undantag af de för sjöfästningarna afsedda, under tiden från och med den 11 juli till och med den 9 september.»

Hvad departementschefen sålunda hemställt, täcktes Hans Maj:t Konungen, på tillstyrkan af statsrådets öfriga ledamöter, bifalla, och skulle nådig proposition till Riksdagen aflåtas af den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ex protocollo:

Gust. Th. v. Rosen.
